12796 ـ روش مسح بر پاپوش (خُف) و جوراب

سوال

پرسش من دربارۀ مسح بر جوراب در صورتی است که با وضو آن را پوشیده باشم. ابن خزیمه می‌گوید که بر اساس آنچه در حدیث صفوان بن عسال از پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ وارد شده ایشان در صورتی که جوراب‌ها با وضو پوشیده شده باشند امر کردند که به مدت سه شبانه‌روز برای مسافر و یک شبانه‌روز برای مقیم بر آن مسح شود.

سؤال من این است: آیا باید یک شبانه‌روزی که در حدیث آمده را به مدت ۲۴ ساعت در نظر بگیرم؟ بر این اساس آیا می‌توانم جوراب‌هایم را در حال وضو بپوشم و سپس هنگام هر وضو تا وقتی که ۲۴ ساعت تمام نشده بر آن مسح کنم؟ مثلا آیا جایز است که جورابم را ساعت یازده شب بپوشم و سپس تا ساعت یازده شب فردا هر وقت وضو می‌گیرم بر آن مسح کنم؟ همینطور لطفا به من توضیح دهید که کدام قسمت جوراب باید مسح شود؟

من می‌دانم که نباید زیر جوراب مسح شود اما آیا باید جوراب را از دو طرف و جلو و پشت آن مسح کرد؟

لطفا به من توضیح دهید زیرا این باعث می‌شود زندگی من خیلی آسان‌تر شود زیرا پوست من حساس است و در غیر این صورت به شدت دچار وسواس و نارضایتی خواهم شد.

خلاصه‌ی پاسخ

۱ـ شروع مدت مسح بر موزه یا جوراب از اولین باری است که پس از بی‌وضویی بر آن مسح شود نه از وقتی که جوراب پوشیده می‌شود.
۲ـ روش مسح بر پاپوش به این شکل است که شخص انگشتان دستش را که با آب خیس کرده بر انگشتان پایش بگذارد و سپس آن را تا اول ساقش بکشد و پای راست را با دست راست و پای چپ را با دست چپ مسح کند و هنگام مسح انگشتانش را باز کند و مسح را تکرار نکند و دو طرف پاپوش و پشت آن را مسح نکند زیرا دربارۀ مسح آن چیزی وارد نشده است.

پاسخ مفصل

الحمدلله.

آغاز مدت مسح بر پاپوش‌ها

اما آغاز مدت مسح بر پاپوش یا جوراب از اولین باری است که پس از بی‌وضویی بر آن مسح می‌شود نه از پوشیدن پاپوش. پاسخ پرسش «شروط مسح بر پاپوش‌ها» را ببینید.

روش مسح بر پاپوش و جوراب

اما روش مسح به این شکل است که «انگشتان دستش را که با آب خیس کرده بر انگشتان پایش بگذارد و سپس آن را تا اول ساقش (محل اتصال مچ پا به ساق) بکشد و پای راست را با دست راست و پای چپ را با دست چپ مسح کند و هنگام مسح، انگشتانش را باز کند و مسح را تکرار نکند». نگا: «الملخص الفقهی» شیخ صالح الفوزان (۱/۱۴۳).

شیخ ابن عثیمین ـ رحمه الله ـ می‌گوید:

«یعنی آن جایی که مسح می‌شود، بالای پاپوش است، بنابراین دستانش را فقط از انگشتان پا تا ساق پا می‌کشاند و مسح با هر دو دست بر هر دو پاست، یعنی در یک لحظه با دست راست بر پای راست و با دست چپ بر پای چپ مسح می‌کند، همانطور که گوش‌هایش را در یک لحظه مسح می‌کند زیرا ظاهر سنت این است، به دلیل قول مغیره که: «پس بر آن دو مسح کرد» و نگفت که از راست آغاز کرد، بلکه گفت: بر آن دو مسح کرد، پس ظاهر سنت این است. بله اگر فرض کنیم که کسی یکی از دستانش مشکل دارد، آنگاه اول بر پای راست مسح کند و سپس چپ. بعضی از مردم با هر دو دست بر پای راست و با هر دو دست بر پای چپ مسح می‌کنند که این چنانکه من می‌دانم اصل و اساسی ندارد... اما به هر روشی که بر روی پاپوش مسح کند مسحش درست است و سخن ما دربارهٔ روش بهتر است». (فتاوی المرأة المسلمة: ۱/۲۵۰).

و دو سمت پاپوش‌ها را مسح نمی‌کند زیرا در این باره چیزی وارد نشده است.

شیخ ابن عُثیمین ـ رحمه الله ـ می‌گوید: «شاید کسی بگوید: شاید ظاهر امر اینگونه باشد که زیر خف بیشتر نیازمند مسح است زیرا آنجاست که با خاک و کثیفی‌ها تماس داشته است، اما هنگام تأمل متوجه می‌شویم که بالای خف همان جایی است که برتر است و عقل دال بر این است زیرا هدف از مسح، پاکسازی نیست بلکه هدف از آن تعبد است و اگر پایین موزه را مسح کنیم [چون مسح مانند شستن نیست] باعث کثیف‌تر شدن آن می‌شود». نگا: «الملخص الفقهی» شیخ صالح الفوزان (۱/۱۴۳).

والله اعلم.